

Sygn. akt IV CSK 358/06

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko E. Z.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 2 lutego 2007 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 7 marca 2006 r.,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części obejmującej orzeczenie o oddaleniu apelacji i odrzuca apelację pozwaną od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 14 lipca 2005 r.,**
- 2. oddala skargę kasacyjną w pozostałym zakresie,**
- 3. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.400,- (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

Uzasadnienie

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym Sąd Okręgowy w B. nakazał pozwanej aby zapłaciła powodowi kwotę 250.000,- z odsetkami

12,25% w stosunku rocznym od dnia 17 września 2004 r. oraz koszty procesu w kwocie 32.325,- złotych. Pozwana wniosła zarzuty przeciwko całości rozstrzygnięcia w nakazie zapłaty; domagała się uchylenia nakazu zapłaty w całości i oddalenia powództwa. Wyrokiem z dnia 14 lipca 2005 r. Sąd Okręgowy w B. uchylił nakaz zapłaty w części dotyczącej kosztów procesu ponad kwotę 10.725,- złotych i w tym zakresie żądania pozwu oddalił, oraz nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 212,40 złotych tytułem nieuiszczonych wydatków w sprawie ustalając ponadto, że pozostałe koszty sądowe w sprawie ponosi Skarb Państwa. W uzasadnieniu wskazał, że roszczenie powoda z weksla jako zasadne podlegało uwzględnieniu. Pozwana zaskarżyła powyższy wyrok w całości wskazując jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 250.000,- złotych. Wnosiła w apelacji o oddalenie powództwa lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5.400,- złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję. W skardze kasacyjnej pozwana zaskarżyła powyższy wyrok w całości zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 10 w zw. z art. 102, 34 i 103 Prawa wekslowego, art. 103 w zw. z art. 20 oraz art. 38 w zw. z art. 103 Prawa wekslowego, a także art. 10 w zw. z art. 101 i 102 Prawa wekslowego. Wnosiła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania lub oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Po przeprowadzeniu rozprawy wyznaczonej w związku z wniesieniem zarzutów (art. 495 § 1 k.p.c.) Sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza (art. 496 k.p.c.). Sentencja wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 lipca 2005 r. nie zawiera rozstrzygnięcia odnośnie do utrzymania w mocy nakazu zapłaty w części, w której Sąd pierwszej instancji uznał, że zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 250.000,- złotych z odsetkami było zasadne. Braku tego nie mogło zastąpić odpowiednie stwierdzenie Sądu zamieszczone w uzasadnieniu co wynika wprost z art. 325 k.p.c. Zgodnie z art. 351 § 1 k.p.c. wyrok Sądu

Okręgowego podlegał uzupełnieniu. Żadna ze stron, w szczególności – strona powodowa, nie zgłosiła we właściwym terminie wniosku o uzupełnienie wyroku przez zamieszczenie w sentencji formuły wyrażającej po myśli art. 496 k.p.c. stanowisko Sądu odnośnie do trafności zarzutów pozwanej co do zasądzenia od niej na rzecz powoda kwoty 250.000,- zł z odsetkami. Wymaga podkreślenia, że począwszy od dnia 1 lipca 2000 r., tj. od wejścia w życie ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego..(-) (Dz.U. nr 48, poz. 554) art. 496 k.p.c. ma nowe brzmienie. Jego treść wyraża odmienny, w porównaniu ze stanem poprzednim, obowiązek sądu w zakresie formułowania sentencji wyroku i nie ma do niego zastosowania pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 1984 r. III CZP 13/84 (OSNC 1984, nr 12, poz. 219), zgodnie z którym brak użycia w sentencji określenia o utrzymaniu nakazu zapłaty w mocy nie stanowił o braku w tym zakresie rozstrzygnięcia o całości zarzutów. W tej sytuacji apelacja została skierowana przeciwko orzeczeniu nieistniejącemu i jako taka była niedopuszczalna (por. postanowienie SN z dnia 2 czerwca 1964 r. I PR 10/63 – OSNC 1965, nr 5, poz. 80, wyrok SN z dnia 25 lutego 1997 r. II CKN 15/97 – OSNC 1997 nr 6 – 7, poz. 89, postanowienie SN z dnia 7 października 1998 r. II UKN 247/98 – OSNP 1999 nr 20, poz. 665, wyroki SN z dnia 28 maja 1998 III CKN 409/98 i z dnia 11 września 2002 r. V CKN 1165/00 – nie publ., postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2001 r. III CKN 1382/00 – OSNC 2001, nr 9, poz. 132). Sąd Apelacyjny nie mógł rozpoznawać apelacji, która nie miała swego przedmiotu w postaci tzw. substratu zaskarżenia. Merytoryczne rozstrzygnięcie tego Sądu w kwestii zasadności apelacji było więc chybione już tylko z tej przyczyny, że było bezprzedmiotowe; zamiast tego powinien był Sąd Apelacyjny odrzucić apelację (art. 373 k.p.c.). Skarga kasacyjna pozwanej skierowana przeciwko oddaleniu apelacji zasługiwała na uwzględnienie z tej racji, że oddalenie apelacji, jako wynik merytorycznego rozpoznania sprawy w świetle jej zarzutów, było wadliwe. Brak substratu zaskarżenia w apelacji czynił bezprzedmiotową ocenę skargi kasacyjnej w świetle podstawy i zarzutów w niej wskazanych. Podstawa ta i zarzuty służyć miały wykazaniu, że bezpodstawnie Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe stanowisko Sądu pierwszej instancji o istnieniu zobowiązania wekslowego pozwanej wobec powoda. W związku z tym, że Sąd

pierwszej instancji takiego stanowiska, ani żadnego innego, odnośnie do żądania głównego powoda nie zajął, wszelkie późniejsze rozważania, w tym – także Sądu Najwyższego, rzutujące w ostateczności na ocenę zasadności powództwa byłyby bezprzedmiotowe.

Zmiana wyroku Sądu Apelacyjnego nie narusza zakazu, o którym mowa w art. 384 k.p.c. Rozstrzygnięcie o odrzuceniu apelacji nie jest dla pozwanej bardziej niekorzystne niż rozstrzygnięcie o oddaleniu apelacji. Bez względu na to, czy apelacja została oddalona czy odrzucona sytuacja procesowa pozwanej pozostała taka sama – wyrok Sądu Okręgowego z dnia 14 lipca 2005 r. nie rozstrzygał o żądaniu głównym powoda bo w sentencji nie zawierał formuły właściwej w świetle art. 496 k.p.c. świadczącej o rozpoznaniu w tej części zarzutów pozwanej od nakazu zapłaty.

W rozpoznawanej sprawie postępowanie nie może już się toczyć, co jednak nie oznacza, że żądanie powoda odnośnie do kwoty 250.000,- złotych z odsetkami zostało prawomocnie osądzone (art. 366 k.p.c.).

Ewentualne rozpoznanie zarzutów skargi kasacyjnej – niezależnie od ich oceny – doprowadziłoby do takiego samego rezultatu. W razie uwzględnienia skargi i uchylenia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sąd Apelacyjny, świadomy braku substratu zaskarżenia, byłby obowiązany odrzucić apelację. W ten sposób wyrok Sądu Okręgowego by się ostał ale bez osądzenia żądania powoda co do kwoty 250.000,- złotych. Oddalenie skargi kasacyjnej pozostawiłoby w mocy oddalenie apelacji, ale również bez osądzenia głównego żądania powoda.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt 1 sentencji.

W części dotyczącej orzeczenia o kosztach w zaskarżonym wyroku skarga kasacyjna podlegała oddaleniu. Jakkolwiek zasadniczo uwzględnienie skargi kasacyjnej pociąga za sobą korzystne dla skarżącego skutki w zakresie orzeczonych w wyroku sądu odwoławczego kosztów procesu to jednak w okolicznościach niniejszej sprawy uwzględnienie skargi kasacyjnej wyrażało się rozstrzygnięciem jakie powinien był wydać Sąd Apelacyjny, a to rozstrzygnięcie obejmowałoby też zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda tych kosztów procesu

za drugą instancję, które w zaskarżonym wyroku zostały zasądzone w związku z oddaleniem apelacji.

Zmiana wyroku Sądu Apelacyjnego nie była wynikiem uznania za zasadne wskazanej przez skarżącą podstawy skargi kasacyjnej i przytoczonych zarzutów, nie nastąpiła też w następstwie uznania za usprawiedliwione stanowiska powoda wyrażonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną i w piśmie powoda z dnia 26 stycznia 2007 r. W tej sytuacji, wobec formalnego uwzględnienia jednak w przeważającej części skargi kasacyjnej oraz zmiany zaskarżonego wyroku przez zastąpienie formuły dotyczącej braku merytorycznej racji po stronie pozwanej formułą wyrażającą brak podstaw do rozpoznania apelacji za stronę wygrywającą sprawę w postępowaniu kasacyjnym należało uznać pozwaną i zasądzić na jej rzecz od powoda koszty procesu zgodnie z art. 98 § 1 i 108 § 1 k.p.c. w związku z § 13 ust. 4 pkt 2 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (-) (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).